

POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romuald Dalewski

w sprawie z powództwa J.I.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej w W.
o odszkodowanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 27
czerwca 2023 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie
z dnia 21 czerwca 2022 r., sygn. akt VIII Pa 13/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od J.I. na rzecz P. S.A. w W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1 grudnia 2021 r. Sąd Rejonowy w Puławach IV Wydział Pracy po rozpoznaniu sprawy z powództwa J.I. przeciwko P. Spółce Akcyjnej w W. o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę, w pkt I zasądził od P. Spółki Akcyjnej w W. na rzecz J.I. kwotę 30.137,16 zł, w pkt II wyrokowi w pkt I do kwoty 10.045,72 zł nadał rygor natychmiastowej wykonalności, a w pkt III zasądził od P. Spółki Akcyjnej w W. na rzecz J.I. kwotę 5.915,33 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, zarzuty postawione powodowi w pkt 1 pisma wypowiadającego umowę o pracę są albo ogólnikowe i nie poparte żadnymi konkretnymi przykładami i dowodami, albo niezasadne.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że zdarzyły się dwa przypadki w pracy powoda, które zdaniem Sądu Rejonowego, stanowiły naruszenie obowiązków pracowniczych i był to fakt, że powód naniósł *post factum* swoje podpisy w Rejestrze kontroli prewencyjnych oraz że nie wykonał on polecenia służbowego w należyty sposób, bo nie stosował sumiennie w praktyce polecenia Dyrektora G.P. wydanego w mailu z 13 marca 2019 r., polecającego iżby kontroli tej dokonywał Kierownik Sekcji lub jego zastępca.

Sąd Rejonowy podkreślił, że pracodawca nie miał podstaw, aby utracić do powoda, jako swojego pracownika, zaufanie w związku okolicznościami wskazanymi w piśmie wypowiedzającym umowę o pracę, a tym samym nie zaistniała sytuacja powodująca niemożność kontynuowania zatrudnienia powoda w pozwanej spółce.

Sąd Rejonowy podniósł, że pracodawca w treści wypowiedzenia powinien bezwzględnie przedstawić podstawy i konkretne sytuacje, które przyczyniły się do utraty zaufania do pracownika (zasada konkretności). Nie wystarczy zatem samo wskazanie, że przyczyną wypowiedzenia umowy jest utrata zaufania, bo pracownik powinien zostać poinformowany, jakie okoliczności doprowadziły do stanu, w którym zaufanie do niego ze strony pracodawcy zostało utracone, istotna jest nie tyle sama utrata zaufania pracodawcy do pracownika, ile przyczyny, które ją spowodowały i które powinny być wprost przedstawione pracownikowi. Tylko w ten sposób pracownik ma możliwość oceny, czy złożone mu wypowiedzenie jest uzasadnione, czy też można je skutecznie zaskarżyć przed sądem pracy.

Wobec tego, Sąd Rejonowy na podstawie art. 45 § 1 k.p. w zw z art. 47¹ k.p. zasądził na rzecz powoda odszkodowanie za niezgodne z prawem i nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia.

Na skutek apelacji pozwanego Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z 21 czerwca 2022 r., w pkt I zmienił zaskarżony wyrok w pkt I i III w ten sposób, że oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w pkt II zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 220 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w pkt III oddalił wniosek pozwanego o zwrot spełnionego świadczenia.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, apelacja pozwanego zmierzająca do zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa jest zasadna, gdyż Sąd

Rejonowy naruszył postanowienia art. 30 § 4 k.p. i art. 45 § 1 k.p. przy wydawaniu zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy przyjął, że rację ma pozwany wskazując na sprzeczności w rozumowaniu Sądu I instancji, który z jednej strony ustalił, że powód dopuścił się naruszenia pewnych obowiązków pracowniczych, a z drugiej strony uznał, że pozwany nie miał podstaw do rozwiązania z powodem umowy o pracę. Sąd ten podkreślił, że w uzasadnieniu wskazano, że zdarzyły się dwa przypadki w pracy powoda, które zdaniem Sądu Rejonowego, stanowiły naruszenie obowiązków pracowniczych i był to fakt, że powód naniósł post factum swoje podpisy w Rejestrze kontroli prewencyjnych oraz że nie wykonał on polecenia służbowego w należyty sposób, gdyż nie stosował sumiennie w praktyce polecenia Dyrektora G.P. wydanego w mailu z 13 marca 2019 r., polecającego izby kontroli tej dokonywał Kierownik Sekcji lub jego zastępca. Sąd Rejonowy uznał przy tym za absolutnie naganne zachowanie powoda polegające na naniesieniu post factum podpisów w Rejestrze kontroli prewencyjnych. Ta przyczyna wypowiedzenia została bardzo konkretnie sprecyzowana przez pracodawcę.

Sąd Okręgowy podniósł, że wypowiadając umowę o pracę pracodawca może wskazać kilka przyczyn uzasadniających rozwiązanie stosunku pracy w tym trybie. Złożone w ten sposób wypowiedzenie jest uzasadnione, gdy choćby jedna ze wskazanych przyczyn jest usprawiedliwiona.

Zdaniem Sądu Okręgowego już te dwa opisane powyżej zdarzenia stanowiły wystarczającą podstawę do rozwiązania z powodem umowy o pracę w trybie wypowiedzenia, który jest zwykłym sposobem rozwiązania stosunku pracy. Nie ma przy tym znaczenia, jak powód oceniany był wcześniej - przed 2019 r. i jak długo pozostawał w zatrudnieniu u pozwanej.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że przyczyną wypowiedzenia może być także wcześniejsze nałożenie na pracownika kary porządkowej. Zwolniony nie może skutecznie kwestionować takiego wypowiedzenia, jeżeli od kary nie odwołał się do sądu pracy. Powód w sierpniu 2019 r., został ukarany karą porządkową za dopuszczenie do pracy na terenie budowy stacji Nałęczów pracownika Mariusza Wójcika niezgłoszonego przez inwestora i nieprzeszkolonego w zakresie bhp oraz występujących zagrożeń w trybie określonym w Instrukcji IBH-105 oraz brak

sprawowania skutecznego nadzoru i kontroli nad wykonywaniem pracy w warunkach szczególnego zagrożenia dla życia i zdrowia. Od nałożonej kary powód się nie odwołał.

Sąd Okręgowy mając na uwadze tylko opisane powyżej zarzuty (naniesienia post factum podpisów w Rejestrze kontroli prewencyjnych, a więc de facto sfalszowanie tego dokumentu oraz niewykonywania polecenia służbowego w należyty sposób, polecającego dokonywania stanu trzeźwości pracowników przez Kierownika Sekcji lub jego zastępcę) uznał, że pozwany miał uzasadnione podstawy, aby utracić do powoda zaufania, zwłaszcza w kontekście zarzutu fałszowania dokumentu. Tym bardziej, że powód wskazał, że złożył swoje podpisy po wizycie dyrektora, ale w tych dniach faktycznie był w pracy, tylko nie zdążył złożyć podpisów, podczas gdy ze zgromadzonych dokumentów i zeznań świadków, których Sąd I instancji nie kwestionował wynika, że niektóre podpisy powoda zostały złożone w dniach, w których był on nieobecny w sekcji.

Nie można też uznać, w ocenie Sądu Okręgowego, aby przy rozwiązywaniu z powodem umowy o pracę został naruszony przepis art. 8 k.p., tj. zostały naruszone zasady współżycia społecznego. Z faktu, że powód pracował u pozwanej 35 lat i był do 2019 r., bardzo dobrze oceniany przez pracodawcę nie można bowiem wysnuć wniosku, że pracodawca naruszył zasady współżycia społecznego przez wypowiedzenie mu umowy o pracę, gdy do jego pracy zaczął mieć uzasadnione zastrzeżenia. Zdaniem Sądu Okręgowego, dokonane powodowi wypowiedzenie było zatem merytorycznie uzasadnione.

Od wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wniósł powód. Zaskarżając wyrok w części tj. pkt I i pkt II wyroku skarżący wniósł o jego uchylenie we wskazanej części i orzeczenie co do istoty sprawy, przez oddalenie apelacji pozwanego.

Skarżący w podstawach skargi kasacyjnej zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 30 § 4 kodeksu pracy i art. 45 § 1 Kodeksu pracy oraz art. 8 Kodeksu pracy.

Skarżący zarzucił również naruszenie przepisów prawa procesowego, których uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. w zw. z art. 387 § 2¹ k.p.c., oraz art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na jej oczywistą zasadność.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, że w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

W przypadku powołania się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 45310; z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Podkreślić też należy, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Wymaga również podkreślenia, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) jest odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej od podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia

(art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie oraz sformułowanie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie stanowią dwa odrębne elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej, które realizują odmienne funkcje (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2015 r., III PK 151/14, LEX nr 1678968). Sąd Najwyższy nie poszukuje w innych częściach skargi argumentów przemawiających za zasadnością wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Pełnomocnik skarżącego w złożonej skardze jedynie powołał się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasada. Jednocześnie wniosku tego w żaden sposób, nie uzasadnił. Już z tej przyczyny skarga kasacyjna nie podlega rozpoznaniu.

Niezależnie jednak od opisanych mankamentów, analiza orzeczenia Sądu drugiej instancji nie pozwala na stwierdzenie istnienia przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zgodnie z art. 30 § 4 k.p., w oświadczeniu pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony powinna być wskazana przyczyna uzasadniająca wypowiedzenie. Zakresem tego uregulowania objęte jest zachowanie przez pracodawcę formalnego wymagania wskazania przyczyny wypowiedzenia, która w jego przekonaniu wypowiedzenie to uzasadnia. Przy czym przyczyna wypowiedzenia umowy może być tożsama z przyczyną nałożonej na pracownika kary porządkowej.

W judykaturze Sądu Najwyższego (wyrok z 23 maja 2019 r., III PK 71/18, LEX nr 2673109), przyjmuje się zgodnie, że celem regulacji zawartej w art. 30 § 4 k.p. jest umożliwienie pracownikowi obrony przed wypowiedzeniem umowy o pracę (jej warunków), a zatem ujęcie przyczyn wypowiedzenia powinno być na tyle konkretne i precyzyjne, aby umożliwiało mu rzeczową obronę w razie ewentualnego procesu.

W konsekwencji pracodawca nie wywiązuje się z obowiązku wynikającego z art. 30 § 4 k.p. wówczas, gdy albo w ogóle nie wskazuje przyczyny wypowiedzenia, albo kiedy wskazanie przyczyny jest pozorne w tym znaczeniu, że jest ona niedostatecznie jasna, konkretna, a w rezultacie niezrozumiała dla pracownika i niepoddająca się weryfikacji w postępowaniu przed sądem.

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy podniósł, że pracodawca wypowiadając umowę o pracę może wskazać kilka przyczyn uzasadniających rozwiązanie stosunku pracy. Wypowiedzenie jest uzasadnione choćby jedna z tych przyczyn była usprawiedliwiona. Sądu obu instancji ustaliły, że powód dopuścił się naruszenia obowiązków pracowniczych (naniesienie post factum podpisów w rejestrze kontroli prewencyjnych, de facto sfałszowanie dokumentu, niewykonanie polecenia służbowego związanego z dokonywaniem, stanu trzeźwości pracowników). Sąd Okręgowy odmiennie niż uczynił to Sąd Rejonowy przyjął, że wskazane naruszenia obowiązków pracowniczych są wystarczającymi przyczynami wypowiedzenia umowy o pracę.

Przyczyny uzasadniające wypowiedzenie umowy o pracę mogą być przedmiotem badania w postępowaniu sądowym zainicjowanym przez pracownika występującego z żądaniem przywrócenia do pracy, uznania wypowiedzenia za bezskuteczne lub odszkodowania (art. 45 § 1 k.p.). Pracodawca jest obowiązany udowodnić zasadność dokonanego wypowiedzenia.

Sąd Okręgowy dokonując badania wskazanych przez pracodawcę przyczyn uznał, że część z nich jest zasadna i daje podstawy do wypowiedzenia umowy o pracę.

Kwestia zasadności przyczyn dających możliwość wypowiedzenia umowy o pracę jest okolicznością faktyczną, co wobec związania Sądu Najwyższego ustalonym stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) wyłącza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy Sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi Sądu drugiej instancji, chociażby w celu podważenia wykładni dokonanej przez ten Sąd lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, jest niedopuszczalny (art. 398³ § 3 k.p.c.). Znaczy to tyle, że powołanie się na argumenty podważające ustalenia faktyczne nie mogą świadczyć o oczywistości skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono stosownie do art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

[as]